

Rescuekoirien terveystilanteen taustaa

Rescuekoirilla on monenlaisia taustoja. Osa koirista syntyy kodittomien kulkukoirien pentuina. Tällaiset pennut ovat emän huonon ravitsemustilanteen ja rankan elämän takia usein heikkoja. Pentueista hengissä selvinneet ovat pentueista vahvimpia, heikot menehtyvät. Eläinsuojelijoiden hoivaan päätyneet pennut saattavat selvittää myös pentuajan koettelemuksista, joista parvo on yleisin pentuja kohtaava sairaus.

Useat tarhalle pelastetut koirat ovat sterilisoimattomien pihakoirien epätoivottuja jälkeläisiä, jotka on hylätty viimeistään siinä vaiheessa, kun ne vaativat muutakin ravintoa kuin emon maidon. Pennut laitetaan usein valkoisiin kangassäkkeihin, jotka jätetään tienvarsille tai joskus pentuja sisältäviä säkkejä tai pahvilaatikoita tuodaan koirasuojien porteille yön pimeydessä.

Usein esitetään kysymys, miksi epätoivottuja pentuja ei vaan lopeteta. Romaniassa eläimen tappaminen ei yleensä ole vaihtoehto, erityisesti maaseudun uskoville ihmisille. Pennuista ennemmin hankkiudutaan eroon ja jätetään oman onnensa nojaan pelloille, tehdaspahoille ja teiden varsille. Tämä puolestaan lisää Romanian jo ennestään vaikeaa kulkukoiraongelmaa.

Narttukoirien sterilisaatiot ovat kestävä ratkaisu epätoivottujen pentujen syntymisen ongelmaan. Eläinsuojelijamme sterilisoivat vähävaraisten ihmisten pihossa asuvia, tienvarsien sekä tehdasalueiden kodittomia narttukoiria ja palauttavat ne sen jälkeen elämään asuinalueelleen jatkaen kuitenkin niiden ruokkimista ja tarpeen tullen muuta auttamista. Adoptiokelpoiset yksilöt pelastetaan koiratarhoille turvaan ja otetaan adoptio-ohjelmaan.

Rescuekoiran haasteet uuden elämän alussa

Stressi voi aiheuttaa koiran terveydentilassa ja yleisvoinnissa mahdollisesti väliaikaisia muutoksia. Koiran stressitila on usein jo alkanut lähtömaassa, jossa sillä voinut olla paljon fyysisiä ja henkisiä haasteita. Useiden adoptoitavien koirien taustoja ei edes tunneta. Koiratarhalla olo on yleensä stressaavaa aikaa, koska yleinen melu, tarhan hälinä ja omien resurssien (ruoka, vesi, nukkumatila) puolustaminen kuormittaa koiria.

Uuteen kotiin saapuessaan koiralla lyhyen ajan sisällä monta sen oloon vaikuttanutta kokemusta:

- Kuljetukseen valmistuminen Romaniassa: Koirat siirretään pois tutuksi tulleelta koirasuojalta. Koira ihmettelee usein asiaa, saattaa olla pelokaskin, kun ei tiedä mitä on tapahtumassa.
- Kuljetusautoon siirtäminen tai lentomatikalle valmistautuminen Romaniassa.
- Kuljetusmatka (joko maanteitse tai lentoteitse).
- Suomessa uusien ihmisten kohtaaminen, panta ja valjaatkin ovat monelle uusi asia.
- Ajomatka omaan kotiin, uuden kodin ympäristö, äännet ja hajut, kodissa jo asuvat aiemmat eläimet, liukkaat lattiat ja yleensäkin sisätiloissa oleminen.
- Suomen erilainen bakteerikanta, alkaen ihan juomavedestäkin.

Tulokkaan kannattaa antaa rauhassa tutustua uuteen kotiin, perheeseen ja ympäristöön. Rauhallinen, normaali elämä kannattaa kuitenkin aloittaa hiljalleen, jotta koira tasaantuu ja tottuu kodin rutiineihin.

Muutosten tuoma stressi herkistää usein koiran jo ennestään hiukan alhaista vastustuskykyä. Herkkävatsaisuus on yleisin saapuvan koiran vaiva. Lämmin ja kuiva sisäilma voi saada ulkotiloihin tottuneen saada läähättämään ja vaihtamaan yölläkin nukkumapaikkaa, silmät voivat vuotaa tms. Useimmiten kyseessä on koiran luontainen käyttäytyminen muutostilanteessa ja koiran normaalia käytöstä on haasteellista vielä tulkita. Jos koiralla on mielestäsi epätavallista käytöstä tai vaivaa, ota yhteyttä yhdistykseen. Neuvomme ja autamme kaikissa mieltä painavista asioissa. Hyvinvoiva ja onnellinen koira on sekä adoptiokodin, että yhdistyksen yhteinen intressi!

Romaniasta tuleville koirille tehtävät toimenpiteet

Rokotukset ja terveystestit

Kaikille yhdistyksemme kautta tuleville koirille annetaan rabies- ja viitosrokotteet (parvo, penikkatauti, tarttuva maksatulehdus, kennelyskä ja leptospiroosi). Adoptoitaville koirille tehdään lisäksi testit kahdeksaa eri sairautta vastaan: amerikkalainen sydänmato, ihomato, anaplasmoosi, babesioosi, borrelioosi, ehrlichioosi, giardia ja leishmanioosi.

Adoptoitavien koirien terveystestit tehdään Romaniassa ennen lähtöä, mutta joidenkin sairauksien pitkän itämisajan vuoksi Suomessa uudelleen testaaminen on suositeltavaa noin 7-9 kuukauden jälkeen kotiutumisesta.

Valitessamme koiria adoptioon pyrimme olemaan erittäin huolellisia koirien tuonnissa. On kuitenkin huomioitava, että tuominen ei ole täysin riskitöntä maasta, jossa on erilainen tautitilanne kuin Suomessa. Tämän vuoksi toivomme vastuullista toimintaa myös adoptoijalta. Perehtyminen ennalta alkuperämaassa esiintyviin sairauksiin ja toimiminen ohjeidemme mukaisesti on toivottavaa.

Sisä ja ulkoloishäädöt

Koira saa ennen matkaa Romaniassa ekinokokkoosilääkityksen maahantulomääräysten mukaisesti.

Suosittellemme, että noin kahden viikon kuluttua kotiintulosta koiralle annetaan matokuuri laajakirjoisella Axilur-valmisteella. Jos perheessä on muita koiria tai kissoja, ne tulee madottaa samaan aikaan.

Koira on saanut Romaniassa sisäloishäädön lisäksi ulkoloishäädön. Koiralle ja perheen muille lemmikeille tulee antaa varotoimenpiteenä ulkoloishäätö (esim. Frontline) neljän viikon päästä saapumisesta Suomeen.

On tärkeää korjata koiran ulosteet huolellisesti, kunnes kaikki madotukset on hoidettu ja välttää koirapuistoja ensimmäisen parin viikon ajan. Koiralla ei todennäköisimmin ole loisia sen tullessa Suomeen, mutta ylimääräiset lääkkitykset ovat tärkeä antaa riskien minimoimiseksi.

Tietoa koirien eri sairauksista

Multiresistentit bakteerit

Bakteerien resistenssi eli vastustuskyky antibiooteille on jatkuvasti kasvava maailmanlaajuinen uhka sekä ihmisille että eläimille. On arvioitu, että vuonna 2050 kymmenen miljoonaa ihmistä kuolee resistenttien bakteerien aiheuttamiin infektioihin. Resistenssin syntyyn on vaikuttanut antibioottien yleistynyt ja liiallinen käyttö. Antibioottihoidon myötä herkät bakteerit kuolevat ja vastustuskyvyn kehittäneet säilyvät ja siirtävät resistenssiä eteenpäin. Erityinen ongelma ovat bakteerit, jotka ovat kehittäneet vastustuskykyä useammalle antibiootille, tällöin mahdollisen infektion hoito vaikeutuu, mikäli juuri tämä bakteerikanta aiheuttaa infektion.

Multiresistenttejä bakteereja todetaan sekä ihmisissä, eläimissä että elintarvikkeissa. Lemmikkieläimissä näitä bakteereja todetaan keskimääräistä enemmän tietyissä ryhmissä. Näitä ovat ulkomailta tuodut koirat ja kotimaista alkuperää olevista koirista etenkin ne, jotka ovat saaneet runsaasti antibioottihoitoa esim toistuviin iho- ja korvatulehduksiin (tässä korostuvat tietyt näille vaivoille alttiit rodut) sekä raakaravintoa saavat. Rescue-koirilla näiden bakteerien runsaampi esiintyminen johtuu lähtömaiden antibioottikäytännöistä sekä bakteerien helposta siirtymisestä tiheässä koirapopulaatiossa tarhalla koirasta toiseen.

Valtaosa näiden bakteerien kantajista on oireettomia eivätkä saa koskaan ongelmia kantajuudesta. Bakteerien merkitys on suurin populaatiotasolla ja maailmanlaajuisesti, mitä enemmän multiresistentit bakteerit lisääntyvät sitä vaikeammaksi infektioiden hoito käy tulevaisuudessa. Siksi ensisijainen tavoite on

vähentää näiden bakteerien esiintyvyyttä ja leviämistä. Koirilla merkityksellisimmät resistenssikannat ovat MRSP ja ESBL.

Adoptoijan on hyvä olla tietoinen multiresistenttien bakteerien mahdollisuudesta ja merkityksestä.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille antibioottiresistenssitesti tehdään lähtömaassa adoptoijan pyynnöstä ja adoptoijan kustantamana. Suosittelemme, että tarvittaessa adoptoija testaa lemmikkinsä Suomessa, erityisesti jos perheessä on henkilöitä, joiden immuunipuolustus on heikko.

Jos koiralla todetaan antibioottiresistenssi, on riski, että bakteeri siirtyy perheen toisiin koiriin ja ihmisiin. Lyhytaikaisessa kontaktissa (esim. koirapuistot, ulkoilut) siirtymisen riski on erittäin pieni. Terveelle ihmiselle tai eläimelle bakteerit eivät aiheuta ongelmia, vaan niiden kanssa voi elää normaalia elämää. Multiresistenttiä bakteeria kantavan koiran ei kuitenkaan kannata antaa seurustella sellaisten ihmisten tai eläinten kanssa, joiden immuunipuolustus on heikentynyt. Perheessä, jossa kyseiseen ryhmään kuuluvia henkilöitä on, adoption suhteen tulee noudattaa erityistä perehtyneisyyttä. Lisäksi riskejä on arvioitava huolellisesti.

Kennelyskä (parainfluenssa)

Kennelyskää tarttuu useimmin paikoissa, joissa on paljon koirakontakteja. Tauti leviää koirasta toiseen yskimisen välityksellä sekä koirien nuuskiessa toisiaan. Tauti saattaa myös tarttua sairasta koira käsittelevien ihmisten välityksellä. Lisäksi sairaan koiran kanssa kosketuksissa olleet esineet saattavat välittää taudinaiheuttajia, esimerkkinä häkit, makuualustat sekä ruoka- ja juomakupit.

Kennelyskä todetaan tyypillisten oireiden ja omistajan antamien tietojen perusteella. Mitään yksinkertaista testiä kennelyskän toteamiseksi ei ole. Eläinlääkäri voi ottaa koiralta verikokeen ja röntgenkuvan rintaontelosta, jos oireet ovat poikkeuksellisen voimakkaita. Lieväoireisten koirien kohdalla tämä ei ole tarpeen, ellei sairaus ole pitkittynyt.

Koirakontakteja on syytä välttää, jos alueella esiintyy kennelyskää. Kennelyskää sairastavaa koira ei saa ulkoiluttaa yleisillä koirien ulkoilutuspaikoilla.

Rokotuksella voi suojata koiran kennelyskää vastaan. Riittävän rokotussuojan saamiseksi koira pitää rokottaa vuosittain. Tautia aiheuttavia bakteerikantoja on kuitenkin useita, joten rokote ei anna täydellistä suojaa. Se kuitenkin aina lieventää kennelyskän oireita.

Oireet:

- bakteerit, virukset ja niiden välimuodot, mykoplasmaorganismit joka aiheuttaa henkitorveen ja keuhkoputkiin ärsytystä, myös kuume voi nousta koiralla.
- oireita: hakkaavaa yskä, liman kakominen, yökkäilyä. Koira voi näyttää siltä että yrittäisi yökätä jotain kurkkuun tarttunutta.
- koira paranee yleensä itsestään 1 – 3 viikossa
- hoitona kennelyskään: tarvittaessa antibiootit, lepo ja ravitseva ruoka.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille on annettu rokotus kennelyskää vastaan.

Giardia

Giardia on suolistoloinen, joka tarttuu kosketustartuntana loisen kantajalta tai ulosteesta saastuneen veden tai ruoan välityksellä.

Oireet:

- vetinen ripuli, voi myös olla oireeton
- yleensä tartuntaan riittää Suomessa hoidoksi noin viikon kestävä Axilur-kuuri
- jos giardioosi pitkittyy tai oireet pahenevat, voidaan tarvita myös antibioottikuuri
- jos koiralla todetaan giardioosi Romaniassa, sen hoito aloitetaan ennen maahantuontia ja jatketaan loppuun Suomessa. Muistathan myös huolehtia perushygieniasta.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille on tehty Giardia-testi.

Sydänmato

Amerikkalainen sydänmato (*Dirofilaria immitis*) on koiran sydämessä loisiva sukkulamato, joka aiheuttaa sydänmatotaudin infektoituneen hyttysen piston välityksellä. Sydänmatoa esiintyy yleisesti trooppisilla alueilla, Välimeren maissa sekä Etelä-Euroopassa. Alueilla, joilla esiintyy loista kantavia hyttysiä, tarvitaan koiralle yleensä säännöllinen sydänmatotautia ennaltaehkäisevä lääkitys Ivermektiini-ulkoloishäätötableteilla. Estolääkitys estää mikrofilarioiden eli sydänmadon toukkien kehittymisen aikuisiksi, mutta ei suojele infektiolta.

Sydänmadon etenemisessä on neljä vaihetta, joista alun kaksi voivat olla oireettomia. Myöhemmin oireina esiintyy yskimistä ja hengenahdistusta. Sydänmato voidaan luotettavasti todeta ainoastaan verikokeilla. Hoidot ovat sydänmadon vaiheesta riippuen melko pitkiä, mutta myös tehokkaita.

Olemassa on myös toinen kanta, joka on nimeltään ranskalainen sydänmato (*Angiostrongylus vasorum*). Tätä sydänmatoa esiintyy Tanskassa, Englannissa, Ranskassa ja Venäjällä. Tämän sydänmadon välittäjäeläimenä toimii etana ja loisen isäntäeläimenä kettu. Myös koirat voivat saada tartunnan. Romaniassa ei kuitenkaan ole tavattu ranskalaista sydänmatoa.

Hyttysset voivat levittää myös sydänmadon lähisukulaista ihomatoa (*Dirofilaria repens*). Loinen hakeutuu koiran iholle aiheuttaen ihokasvaimia muistuttavia paukamia. Ihomato on levinnyt Etelä-Euroopasta Baltian maihin asti.

Suomalaiset hyttysset ovat saman sukuisia kuin ne hyttysset tai moskiitot, jotka levittävät sydänmatoa muissa maissa. Vaikka käytännössä suomalainenkin hyttynen voisi levittää tautia, ovat olosuhteet hyttyselle niin vaativat, ettei tällaista ole Suomessa tavattu. Kun hyttynen imee verta koirasta, se siirtää syljen mukana koiran iholle loisen toukkia, jotka tunkeutuvat ihoon ja lähtevät vaeltamaan sydäntä kohti.

Loiset elävät sydämen onteloissa ja läheisissä suurissa verisuonissa. Siten ne vaikuttavat vahingollisesti verenkiertoon. Täysikasvuiset madot ahtauttavat keuhkoverisuonia. Lisääntyneen kuormituksen johdosta sydämen oikea kammio laajenee, ja sen supistusvoima kasvaa. Vaarana on vähitellen kehittyvä oikeanpuoleinen sydämen vajaatoiminta. Lisäksi loisten kuolema aiheuttaa vakavia vaurioita. Tällöin loisista irtoaa isoja palasia, jotka tukkivat suuria keuhkoverisuonia.

Sydänmato ei tartu koirasta ihmiseen.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille on tehty sydänmatotesti.

Suosittellemme kaikkia kauttamme koiran adoptoivia testauttamaan koiran sydänmadon varalta uudestaan vielä Suomessa noin 7-9 kuukauden jälkeen kotiutumisen. Kaikki koirat testataan useiden sairauksien varalta ennen Suomeen saapumistaan, mutta sydänmadon pitkän itämisaikansa vuoksi uudelleen testaaminen on suositeltavaa, vaikka testi olisi ollut lähtiessä negatiivinen.

Anaplasmoosi

Anaplasmoosia ja borrelioosia esiintyy Suomessa pääasiassa keväällä, kesällä ja syksyllä. Puutiainen herää keväällä, kun keskilämpötila ylittää viisi astetta. Kantajaeläimiä ovat jyräjät ja peurat. Anaplasmoosi on Suomessa toistaiseksi suhteellisen harvinainen, mutta sitä esiintyy erityisesti saaristossa ja Ahvenanmaalla. Anaplasmoosia esiintyy kaikkialla Euroopassa, joten matkustavat koirat voivat olla terveysturvassa.

Anaplasmoosi on infektoituneiden puutiainen levittämä tauti. Puutiaisia voidaan kutsua myös punkeiksi. Ne voivat levittää anaplasmoosia, borrelioosia, ehrlichioosia tai puutiaisiaivokuumeita. Näistä anaplasmoosi, borrelioosi ja ehrlichioosi ovat bakteerien aiheuttamia tauteja, kun taas puutiaisiaivokuume virusten.

Anaplasmoosin aiheuttaa *Anaplasma phagocytophilum* -bakteeri, joka tarttuu koiraan puutiaisen pureman välityksellä. Bakteeri vaatii eläviä soluja kasvualuekseen, joten puutiainen voi kiinnittyä esimerkiksi myös ihmisen iholle ja tartuttaa tauteja.

Puutiainen löytää isäntäeläimen kehittyneiden aistiensa avulla. Sopiva isäntä löytyy esimerkiksi eläimestä lähtevän lämpösäteilyn, äänen ja hajun perusteella. Puutiainen puree koiraa, tekee samalla tien verisuoneen ja lopulta kiinnittyy. Anaplasmoosin aiheuttava bakteeri piiloutuu elimistöön ja leviää ympäri kehoa verenkierron mukana.

Kaikki pureman saaneet koirat eivät saa tartuntaa, sillä puutiaisen on oltava kiinnittyneenä ihoon vuorokauden ajan, jotta bakteeri tarttuu. Oireita ilmenee yleensä viikkojen sisällä puremasta, mutta koira ei välttämättä saa oireita heti tai ollenkaan.

Oireet:

- kuume, väsymys, syömättömyys ja oireet liikkumisessa.
- harvinaisempia oireita ovat runsas juominen ja virtsaaminen sekä yskä.
- anaplasmoosi voi aiheuttaa myös hermostoperäisiä oireita kuten tasapainohäiriöitä, hengitystieoireita, verenvuotoja, ripulia ja oksentelua

Anaplasmoosin toteaminen ja hoito

Koska anaplasmoosin aiheuttamat oireet voivat olla epämääräisiä ja liittyä muihinkin sairauksiin, sairauden varmistamiseen tarvitaan eläinlääkäriä ja laboratoriotutkimuksia. Suomeen saapuvat koirat testataan anaplasmoosin varalta. Koirasta otetaan verinäyte, josta tutkitaan pikatestillä vasta-aineiden esiintymistä. Pikatesti määrittää sekä borrelia- että anaplasma-vasta-aineet. Mikäli pikatesti on positiivinen, koira jää Romaniaan ja siitä otetaan kahden viikon kuluttua uudestaan vasta-aine testi. Mikäli jälkimmäinen tulos on vähintään nelinkertainen verrattuna ensimmäiseen, koiralle aloitetaan lääkitys.

Anaplasmoosi hoidetaan antibiooteilla (21 vrk). Tavallisesti hoito tepsii hyvin. Tauti ei yleensä jää krooniseksi, kun taas borrelioosi voi vaivata koiraa vielä iäkkäänäkin. Anaplasmoosista parantuneet koirat ovat kuitenkin alttiita uudelle tartunnalle.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille on tehty anaplasmoosi-testi.

Borrelioosi (Lymen tauti)

Borrelioosia tavataan niin Suomessa kuin koko Euroopassa. Tartunnan vektorilevittäjänä on yleisimmin punkit. Tartunta todetaan vasta-ainetestein.

Borreliabakteerit elävät ja lisääntyvät vektorin (yleisin puutiainen) elimistössä ja ne siirtyvät syljen mukana. Tartunnan todennäköisyyteen vaikuttaa se, kuinka kauan punkki on ollut ihossa kiinni. Bakteerien siirtyminen tapahtuu yleensä vasta sitten, kun puutiainen on ehtinyt olla yli vuorokauden ihossa. Koirille puremakohtaan ei muodostu ihmisten kohdalla tyypillistä rengasihottumaa. Koirilla voi kuitenkin ilmetä pientä punerrusta puremiskohdassa. Borrelioosi ei tartu sairaasta koirasta ihmiseen, vaan tartunnan saa vain vektorin välityksellä.

Borrelioosi todetaan verinäytteellä, josta tutkitaan pikatestillä vasta-aineiden esiintymistä. Yksi tutkimustulos ei kuitenkaan välttämättä anna riittävästi tietoa taudin diagnosoimista varten. Vasta-ainetasojen nousuun voi mennä aikaa. Taso voi nousta vasta kuukausien päästä tartunnasta. Tämän johdosta pikatestit eivät aina paljasta sairautta. On myös hyvä huomioida, että tutkimusten mukaan osasta tartunnan saaneiden koirien verestä on löytynyt vasta-aineita, mutta ne eivät ole sairastuneet.

Ennaltaehkäisy:

Punkkipunkotteita (liuoksia, punkkipantoja, lääketabletteja) voi käyttää ennaltaehkäisemään punkkien kiinnittymistä koiran ihoon. Päivittäinen punkkitarkastus, varsinkin kesällä, on tärkeä varotoimenpide.

Punkkien levittämien tautien ehkäisyyn suositellaan nurmikon leikkaamista. Pitkässä heinikossa liikkumista tulisi välttää, koska punkit pääsevät sieltä kätevämmiin koiran turkkiin.

Jos punkki on päässyt iholle, se tulee irrottaa nyppäisemällä pihdeillä tai punkinpoimijalla niin, että suuosatkin tulevat ulos. Sitä ei saa tukehduttaa esimerkiksi voilla, koska puremakohtaan voi päästä yhä enemmän bakteereita.

Oireet:

Väsymys, kuume, heikko yleiskunto, kipuisa olo, ontuminen, ruokahalun heikkeneminen, imusolmukkeiden suureneminen (voi alkaa jopa vasta vuoden päästä tartunnasta).

Hoito:

Käytetään 2 – 6 viikon ajan ampisilliiniä tai amoksisilliiniä. Jos ne eivät tehoa koiraan, annetaan doksisykliiniä.

Tukihoidot, kuten kipulääkitys ja nestehoito voivat joskus olla tarpeen, jos oireet ovat voimakkaat ja koiran kunto on huono. Joskus on myös tarpeellista antaa kortisonilääkitystä niveltulehduksen oireiden helpottamiseksi.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille on tehty borreliaosi-testi.

Babesioosi (koiran punatauti)

Babesia on pieni veriloinen, joka aiheuttaa babesioosin. Ruskea koirapunkki voi levittää babesioosia. Koirilla babesia aiheuttaa nopeaa tuhoa veressä eli ns. akuutin hemolyyttisen anemian. Babesioosi voi olla myös oireeton. Kuitenkin etenkin nuoret koirat saattavat tulla erittäin sairaaksi, jolloin ne ovat erittäin kalpeita ja aneemisia. Koirat saattavat parantua taudista itsekseen ja sairastua taas uudelleen stressin tai kovan rasituksen seurauksena.

Babesiaa on kolmea eri tautimuotoa; esiakuutti, akuutti sekä krooninen muoto. Esiakuutissa vaiheessa nuorella koiralla ilmenee ruokahaluttomuutta, yleistä haluttomuutta ja heikkoutta. Ikenet ovat erittäin vaaleat, ja koiralla on kuumetta. Useimmiten tällaiset koirat ovat äskettäin kokeneet myös jonkinlaisen muun stressitekijän, esimerkiksi toinen sairaus, erittäin kova rasitus tai leikkaus. Koiralla on tällöin usein myös vakava anemia. Koirassa voi havaita myös keltaisuutta (iholla tai silmän valkuaisissa).

Oireet:

- kuume
- uneliaisuus
- anoreksia
- heikkous
- ikterus eli sappiväriaineesta johtuva silmien, limakalvojen ja ihon keltaisuus
- vaaleat limakalvot
- virtsan värin muuttuminen

Monioireinen babesioosi voi aiheuttaa myös seuraavaa:

- akuutti munuaisen vajaatoiminta
- keskushermoston toiminnan heikentyminen
- koagulopatia (veren hyytymismekanismien häiriö, ts. veri ei hyydy)
- ikterus
- maksan vajaatoiminta
- keuhkoverenvuoto
- shokki

Koira yleensä vastaa hoitoon 24-72 tunnin kuluessa sen aloittamisesta. Kuitenkin babesioosin sairastaneet eläimet jäävät taudin kantajiksi hoidosta huolimatta.

Babesioosia ei pidetä zoonoosina. Ihminen voi saada koirasta tartunnan vain suoran verikontaktin kautta. Se ei myöskään leviä suoraan eläimestä toiseen.

Jatkuva ulkoloissuoja ja punkkitarkastus ovat tärkeimpiä keinoja torjua babesioosia. Kiinnityneet punkit ovat irrotettava välittömästi yhtenä kappaleena. Stressitilanne ei merkittävästi lisää sairauden uusiutumiseriskää.

Babesia esiintyy jonkun verran Romaniassa, joten testautamme koirat aina ennen Suomeen tuloa. Testin jälkeen koiria suojataan antamalla niille kerran kuukaudessa Advocate-loislääkettä. Koska testien luotettavuus vaihtelee taudin eri vaiheissa, koiran vointia on syytä tarkkailla. Mikäli oireita ilmenee, on koira vietävä tutkittavaksi.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille on tehty babesia-testi.

Leishmanioosi

Leishmanioosi on Leishmania nimisen loisen aiheuttama tartuntatauti. Sairautta esiintyy varsinkin maailman trooppisissa sekä paikoitellen myös subtrooppisissa osissa. Sairautta levittävät hietasääsket, jotka viihtyvät näissä oloissa. Euroopassa tautia esiintyy Välimeren maissa: Italiassa, Espanjassa ja Ranskassa. Yksittäisiä tapauksia on todettu myös muualla Euroopassa mukaan lukien Suomi ja Ruotsi. Leishmanioosi on yleisin ihmisillä todettu sairaus heti malarian jälkeen. Romaniassa leishmanioosi on harvinaisempi.

Leishmanioosille on tyypillistä pitkä itämisaika. Se voi olla muutamasta viikosta seitsemäänkin vuoteen. Kaikki tartunnan saaneet eivät välttämättä koskaan sairastu itse tautiin eivätkä siten kehitä myöskään oireita. Jotkin tutkimukset ovat osoittaneet, että todennäköisimmin oireiseen leishmanioosiin sairastuvat alle kolmevuotiaat ja yli kahdeksanvuotiaat.

Leishmanioosi tarttuu tartunnan saaneesta naaraspuolisen hietasääsken puremasta. Hietasääski ei pysy hengissä Suomen leveysasteilla, joten ei ole odotettavissa, että leishmanioosista muodostuisi pysyvää sairausriskiä. Hietasääsken lisäksi sairaus voi levitä suoran kontaktin välillä, tarttua haavojen kautta tai sairas emä voi tartuttaa pennut istukan kautta.

Leishmanioosia on kahta eri tyyppiä: sisäelinleishmanioosi eli viskeraalinen leishmanioosi eli Kala-Azar ja iholeishmanioosi. Molemmat voivat tarttua. Leishmanioosi on zoonoosi, mikä tarkoittaa sitä, että se voi levitä koirasta ihmiseen hietasääsken välityksellä.

Kun hietasääski on imenyt verta, syntyy paikallinen infektio. Tällöin erityiset valkosolut syövät leishmanialoisen. Koiran vahva immuunipuolustus tappaa infektoituneet solut, jonka jälkeen infektio paranee. Jos immuunipuolustus ei ole vahva, leishmanialoinen pääsee iskemään valkosoluihin ja leviämään ruumiin muihin osiin infektoituneiden solujen kuljettamana.

Oireita:

- karvanlähtö silmien ja suun ympäriltä
- erilaiset iho- oireet, kuten hilseily, jotka edetessään paksuuntavat ihoa ja aiheuttavat huonosti paranevia, kraaterimaisia haavaumia
- ohut iho
- ripuli
- oksentelu
- imusolmukkeiden, pernan ja maksan laajentuminen
- kuumeilu
- yleistilan lasku
- väsyminen
- ontuminen
- kynsien nopea kasvu
- ruokahaluttomuus
- sidekalvotulehdus
- moniniveltulehdus

Sairaus todetaan imusolmukkeista, luuytimeistä tai ihosta otetusta näytteistä. Diagnoosin varmistamiseen voidaan käyttää mm. ihonäytteitä sekä nk. erotusdiagnoosiikkaa, jossa muita sairauksia, joiden oireet ovat samanlaisia, suljetaan pois.

Hoito on melko vaikeaa, koska loisia on hankala hävittää. Leishmanioosipotilaan tavallisin kuolinsyy on munuaisten vajaatoiminta.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille on tehty leishmania-testi.

Suosittelemme kaikkia kauttamme koiran adoptoivia testauttamaan leishmanian uudestaan vielä Suomessa noin 7-9 kuukauden jälkeen kotiutumisesta. Kaikki koirat testataan useiden sairauksien varalta ennen Suomeen saapumistaan, mutta leishmanian pitkän itämisaajan vuoksi uudelleen testaaminen on suositeltavaa, vaikka testi olisi ollut lähtiessä negatiivinen.

Ehrlichioosi - ruskean koirapunkin levittämä tauti

Ruskea koirapuutiainen voi tartuttaa koiraan ehrlichioosia, joka on Ehrlichia canis -bakteerin aiheuttama tauti. Ehrlichioosia levittävät myös Ehrlichia chaffeensis -ja Ehrlichia ewingii -bakteerit, jotka voivat levittää tautia myös ihmiseen. Tartunta vaatii kuitenkin aina infektoituneen ruskean koirapuutiaisen pureman.

Ruskeaa koirapuutiasta tavataan ympäri maailmaa, mutta se ei levitä kaikkialla ehrlichioosia. Taudin esiintymisalueet ovat aivan eteläisin Eurooppa, Yhdysvallat, Etelä-Amerikka, Aasia ja Afrikka. Romania ei kuulu ehrlichioosin endeemiseen eli kotoperäiseen alueeseen, mutta Romaniassa kuitenkin esiintyy tartuntoja. Riskimaihien matkaavien on tärkeää ennaltaehkäistä infektio esimerkiksi koirille ja kissoille suunnatuilla puutiashäädöillä suojataksaan itsensä ja koiransa. Ehrlichioosia voi esiintyä myös kissoilla.

Ruskea koirapuutiainen on myös levinnyt Suomeen koirien mukana, mutta tartunnan riski muihin eläimiin on häviävän pieni. Meillä Pohjoismaissa punkit levittävät Ehrlichia-bakteeria, joka aiheuttaa ihmiselle vaarallisen infektiosairauden nimeltään ihmisen granulosityttinen ehrlichioosi.

Puutiainen saa Ehrlichia canis -bakteerin kiinnittyessään tartunnan saaneeseen koiraan. Myös oireeton koira, joka kantaa Ehrlichia canis -bakteeria voi välittää tartunnan ruskealle koiranpuutiaiselle, joka levittää tautia eteenpäin. Jos ruskea puutiainen saa Ehrlichia canis -bakteerin toukkavaiheessa, kantaa se sitä koko elinkaarensa ajan tartuttaen useita yksilöitä.

Ehrlichioosi vaatii aina infektoituneen puutiaisen kiinnittymisen eläimestä toiseen tarttuakseen. Aterioidessaan puutiainen siirtää isäntäeläimeen taudinaiheuttajabakteerin, joka alkaa lisääntyä valkosoluissa aiheuttaen kuumetaudin. Veren lisäksi näitä soluja löytyy mm. koiran luuytimeistä. Ehrlichia vaikuttaa myös koiran veren hyytymistekijöihin.

Oireet:

- kuume, laihtuminen, väsymys ja syömättömyys ovat koiralla yleisiä tartunnan oireita.
- anemiasa, masentuneisuutta, kuumetta ja ruokahalun puutetta. Ensioireet akuutissa eli äkillisessä vaiheessa tulevat yleensä n. 1-3 viikon kuluttua punkin puremasta.

Tauti voidaan kuitenkin todeta jo viikon kuluttua tartunnan saamisesta vasta-ainemäärityksellä verestä tai testillä, jolla voidaan todeta osia itse bakteerista. Diagnoosissa huomioidaan myös oireet.

Pelkkien vasta-ainetasojen kohoaminen ei välttämättä aiheuta hoidon tarvetta, jos kaikki muut arvot ovat kunnossa ja eläin on oireeton. Akuutti vaihe kestää yleensä 2-4 viikkoa. Useimmat koirat paranevat itseksään akuutissa vaiheessa.

Akuutin vaiheen jälkeen on subkliininen eli vähäoireinen vaihe, jossa havaittavissa olevat oireet saattavat hävitä kokonaan. Tässä kuukausia tai jopa vuosia kestävässä vaiheessa Ehrlichia -bakteeri elää koiran pernassa. Lopulta koira joko eliminoi bakteerin elimistöstään tai ehrlichioosi siirtyy krooniseen eli pysyvään vaiheeseen.

Krooninen vaihe voi olla lievä tai vakava. Tässä vaiheessa tauti ei enää poistu eläimestä itsestään ja uusii esimerkiksi stressin johdosta. Yleisimpiä oireita ovat painon menetys, anemia, neurologiset oireet,

verenvuoto ja kuume. Verikokeissa voidaan havaita, että eri verisolujen määrät ovat vähentyneet, kun taas lymfosyyttien eli imusolmukkeiden määrä on epänormaalin suuri. Tämän johdosta ehrlichioosi saatetaan sekoittaa leukemiaan. Krooninen erlichioosi voi myös kehittää muita sairauksia kuten niveltulehduksen eli reaktiivisen artriitin ja munuaissairauden nimeltään glomerulonefriitti.

Ehrlichioosi todetaan verikokeilla. Tyypilliset löydökset verikokeissa sekä akuutissa, vähäoireisessa että kroonisessa vaiheessa ovat löydökset, jossa veren hyytymistä edistävät solut ovat vähentyneet sekä veren proteiinitasojen muutokset. Taudin vaihetta ei kuitenkaan voi selvittää testeistä.

Tautia voidaan hoitaa antibiootilla. Hoito kestää yleensä kuukauden, vaikka oireet helpottaisivat jo muutaman päivän kuluttua hoidon aloittamisesta. Osalle koirista voi olla tarpeen tehdä verensiirto, joka tarjoaa hyytymistekijöitä. Koira voidaan myös laittaa tiputukseen. Kroonisen vaiheen hoidon ennuste on heikompi.

Puutiaisten puremien määrä on tärkeä minimoida, jotta tartunnalta välttyttäisiin. Koiran turkki on hyvä tarkistaa päivittäin varhaisesta kevästä pitkälle syksyyn.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille on tehty erlichioosi-testi.

Rabies

Rabies on virussairaus, joka vahingoittaa hermojärjestelmää ja aiheuttaa useimmiten kuoleman. Virus etenee hermoratoja pitkin avioihin, joissa se aiheuttaa solutuhoa. Tämä aiheuttaa outoa käyttäytymistä ja halvauksia. Esimerkiksi nielun lihasten halvaantuminen saa koiran kuolaamaan, koska se ei pysty nielemään. Lopulta virus etenee sylkirauhasiin.

Rabiesvirus voi tarttua myös ihmiseen. Viruksia on tartunnan saaneen eläimen syljessä. Viruksen on päästävä kosketuksiin hermojen kanssa esimerkiksi puremahaavan kautta, jotta tartunta tapahtuisi. Virukset voivat päästä toiseen yksilöön myös silmän tai sierainten limakalvojen kautta. Rabiesvirus ei elä ympäristössä.

Aika, joka kuluu tartunnan saamisen ja taudin puhkeamisen välillä, vaihtelee muutamasta viikosta jopa vuoteen. Yleisintä on kuitenkin, että oireet puhkeavat 2 – 7 viikossa. Jos koiraan on tarttunut rabies, sen elämää ei voida enää pelastaa. Ihminen voi pelastua, jos hän saa hoitoa ennen kuin tauti puhkeaa. Infektio voidaan estää mieluiten vuorokauden sisällä aloitetulla rokotussarjalla ja immunoglobuliinilla.

Vuoden 1991 jälkeen Suomi on ollut raivotautivapaa maa. Sen jälkeen Suomeen on tuotu vuonna 2003 Virosta hevonen ja vuonna 2007 Intiasta koiranpentu, joilla oli rabies. Näissä selkeissä yksittäistapauksissa kukaan ei saanut tartuntaa.

Onnentassujen kautta adoptoidut koirat ovat saaneet rabiesrokotuksen.

Maahantulomääräysten mukaan Romaniasta voi tuoda koiran, jonka rabiesrokote on ollut voimassa vähintään 21 päivää ennen maahantuloa. Käytännössä kaikkien kauttamme tulevien koirien rabiesrokote on vanhempi, koska kauttamme adoptoitavat koirat tehostetaan vielä toisella rabiesrokotteella ennen saapumistaan Suomeen.

Halutessasi voit teettää Romaniassa rabiesvasta-ainetestin, jolla osoitetaan verinäytteestä rabiesvasta-ainetaso ja siten sen riittävyys suojaamaan taudilta.

Parvovirus

Parvovirus on koirilla tarttuva sairaus, joka on yleinen Romaniassa varsinkin pennuilla. Myös rokottamattomat aikuiset sekä vanhat koirat voivat sairastua parvoon. Parvovirustartunta johtaa kuitenkin usein kuolemaan, varsinkin jos sairastuneen koiran kunto on heikko. Oireita ovat heikentynyt yleiskunto, ruokahalun väheneminen, kuumeilu, rajut oksennukset sekä vetinen ja verinen ripuli. Hoitona annetaan antibiootteja ruiskeina ja nesteytyshoitoa. Parvoa esiintyy myös Suomessa, esimerkiksi kenneleissä. Parvovirus ei voi tarttua ihmiseen.

Onnentassujen kautta adoptoidut koirat ovat saaneet parvorokotuksen.

Penikkatauti

Virus voi tarttua kaikenikäisiin koiriin, yleisimmin kuitenkin pentuihin tai huonokuntoisiin koiriin. Tartunnan saamisesta oireiden ilmenemiseen on 14 -18 päivää. Penikkataudin oireet voivat vaihdella lievistä rajuihin. Niihin kuuluvat esimerkiksi oksentaminen, ripuli, keuhkotulehdus sekä erilaiset bakteerien aiheuttamat infektiot. Sairauden myöhäisemmässä vaiheessa koira voi saada kouristuskohtauksia sekä muita neurologisia oireita. Tässä vaiheessa koiran elämä ei yleensä ole enää pelastettavissa.

Penikkatautia esiintyy myös Suomessa, esimerkiksi kenneleissä. Penikkatauti ei voi tarttua ihmiseen.

Onnentassujen kautta adoptoidut koirat ovat saaneet penikkatautirokotuksen.

Tarttuva maksatulehdus (hepatiitti)

Koiran tarttuvan maksatulehduksen (hepatiitin) aiheuttaja on HCC-virus (Hepatitis contagiosa canis). Tartunta tapahtuu nenän ja suun kautta. Virus alkaa lisääntymään nielurisissa ja niiden läheisissä imusolmukkeissa. Täten viruksia pääsee myös verenkiertoon, ja ne hakeutuvat maksaan aiheuttaen siellä soluvaurioita.

Tartunnanlähteinä toimivat viruspitoinen uloste ja virtsa. Itämisaika on 4 – 7 päivää. Oireena on ensin korkea kuume, joka laskee itsestään. Usein koira paranee sairastettuaan viikon verran. Lämmönlaskun jälkeen ruuminlämpö kuitenkin usein nousee jälleen. Muita oireita ovat suuret ja punaiset nielurisat ja niiden lähellä sijaitsevat suurentuneet imusolmukkeet sekä velttous, vatsan aristelu, heikentynyt ruokahalu, oksentelu ja ripuli. Vakavissa tapauksissa oireisiin kuuluvat pistemäinen verenvuoto limakalvoilla, verinen ripuli, maksan laajentuminen ja verisen nesteen kerääntyminen vatsaan. Maksan soluvaurioituminen vuoksi koira voi joutua koomaan. Sairaus voi lopulta johtaa koiran kuolemaan akuuteissa tapauksissa.

Tarttuva maksatulehdus todetaan verikokein, joissa mahdollisesti paljastuu valkosolujen väheneminen. Myös verihiutaleita voi olla vähän. Sairauden hoito on tukevaa: nesteytystä ja bakteeritulehdusten ehkäisemistä antibiootein. Kuten parvoviruksessa ja penikkataudissa, rokottaminen toimii ainoana ennalta ehkäisevänä hoitona.

Onnentassujen kautta adoptoidut koirat ovat saaneet rokotuksen tarttuvaa maksatulehdusta vastaan.

Leptospiroosi

Bakteerin aiheuttama kuumetauti. Se on zoonoosi, joka voi aiheuttaa myös ihmiselle vakavan kuumetaudin. Leptospiroosia tavataan suuressa osassa maailmaa. Se tarttuu muun muassa infektoituneen eläimen (esim. luonnonvaraiset jyräjät) eritteistä tai saastuneesta ympäristöstä rikkoutuneen ihon tai limakalvojen kautta. Koiralla tauti ilmenee akuuteissa tapauksissa munuais- ja maksatulehduksina. Tulehdukset voivat johtaa muun muassa virtsantuotannon loppumiseen ja vatsakipuihin. Muita oireita ovat äkillinen kuume, ruokahaluttomuus ja yleiskunnon heikkeneminen. Sairauden merkkejä ei välttämättä esiinny, mutta sairastunut koira voi kuitenkin tartuttaa muita.

Tartunnan saanut koira voi kuolla, jos sairaus etenee nopeasti. Sairastunut koira tarvitsee siis intensiivistä hoitoa antibioottien ja nesteytyksen avulla. Tauti on herkkä useille antibiooteille. Siihen tehoavat monet mikrobilääkkeet, kuten doksisykliini.

Leptospiroosi todetaan virtsasta esiintyvistä bakteereista. Näytteitä on otettava useita, koska näytteenottotilanteessa bakteereita ei välttämättä erity virtsaan. Rokottaminen on varma tapa suojata koira tartunnalta.

Onnentassujen kautta adoptoidut koirat ovat saaneet rokotuksen leptospiroosia vastaan.

Dirofilaria repens (ihomato)

Ihomato *Dirofilaria repens* on hyttysen välityksellä leviävä loinen, jota esiintyy lihaa syöville nisäkkäillä. Loisen toukat kulkeutuvat elimistössä verenkierrossa, mutta se kehittyy aikuiseksi ihon alla ja voi muodostaa loistoukkia sisältäviä tulehduspesäkkeitä, jotka voivat näyttää rasvapateilta tai ihokasvaimilta. Loinen itsessään on melko vaaraton, mutta se on zoonoottinen, eli se voi joskus siirtyä hyttysen välityksellä myös ihmiseen. Ihmisessä se ei yleensä kehity lisääntyväksi aikuiseksi loiseksi. Koiran ihomato on mahdollista todeta, kun se on kehittynyt koirassa aikuiseksi lisääntyväksi yksilöksi. Tämä vie noin 5-9 kuukautta. Sen jälkeen ihomadon mikrofilariatoukat voidaan todeta verinäytteestä. *Dirofilaria repens* -loistartunnat ovat aikaisemmin olleet vain lähinnä eteläisen Euroopan riesana mutta ilmaston lämpenemisen ne ovat levinneet pohjoisemmaksi.

Testaamme kaikki Romaniasta saapuvat yli kuuden kuukauden ikäiset koirat ihomadon varalta. Tartunnan saaneelle koiralle annostellaan kerran kuukaudessa niskaan laitettava loishäätöihin tarkoitettu valeluliuos (esimerkiksi Advocate). Lääkitystä jatketaan vuoden ajan, jonka jälkeen kolmen kuukauden tauon jälkeen koira voidaan uusinta testata. Hoitoa jatketaan, kunnes testitulokset on puhtas. Hoidon aikana koira voi elää täysin normaalia elämää.

Onnentassujen kautta adoptoitaville koirille on tehty ihomatotesti.

Suosittellemme kaikkia kauttamme koiran adoptoivia testauttamaan koiran ihomadon varalta uudestaan vielä Suomessa noin 7-9 kuukauden jälkeen kotiutumisen. Kaikki koirat testataan useiden sairauksien varalta ennen Suomeen saapumistaan, mutta ihomadon pitkän itämisaikojen vuoksi uudelleen testaaminen on suositeltavaa, vaikka testi olisi ollut lähtiessä negatiivinen

Sieni-infektiot

Koirilla esiintyy kolmea eri silsasientä: *Microsporum canis*, *Trichophyton mentagrophytes* ja *Microsporum gypseum*. Silsasienet vahingoittavat karvoja ja karvatuppeja. Vauriot aiheuttavat paikallista karvanlähtöä. Silsasienien voi tunnistaa laikusta, joka leviää ulospäin rengasmaisesti ja paranee vähitellen keskeltä alkaen. Tavallisin oire on kuitenkin levinnyt tai paikallinen karvatuppitulehdus, joka aiheuttaa karvanlähtöä ja tekee ihosta karkean, rupeutuneen sekä harmahtavan.

Hiivasienet viihtyvät kosteassa ja lämpimässä. Niitä voidaan tavata korvakäytävässä ja peräaukon alueella sekä ihon normaalissa mikrobikasvustossa ja suolifloorassa. Hiivasienien kasvua voi lisätä muun muassa allergiat.

Hiivatartunnat ovat yleisempiä koirilla. Koiran ihon ja korvakäytävän normaaliflooraan kuuluu pienissä määrin *Malassezia pachydermatis* -hiivasieni. Lisäksi normaalin suoliston mikroflooraan kuuluu *Candida albicans* -hiivasieni.

Malassezia pachydermatis -hiivasienien liikakasvu voi aiheuttaa korvatulehduksia ja ihottumaa (erityisesti päässä, ihopoimuissa, jaloissa ja vulvan alueella). Koiran hiivatulehdus ihoalueilla on usein kuitenkin *Candida albicans* -hiivasienien aikaansaamaa.

Yleisimmin hiivatulehduksen syynä ovat elimistössä yleisesti elävät hiivat, jotka pääsevät kasvamaan yli normaalin, koska muu bakteeri- ja sienikanta ei pidä niitä kurissa. Hiivojen ylikasvu vie elintilan maitohappobakteereilta. Aineenvaihduntaan alkaa vapautua kemikaaleja ja mikrobeja, joita koira ei voi käyttää.

Hiivan liikakasvun voi aiheuttaa esimerkiksi immuunipuolustuksen heikkeneminen, ympäristötekijät, ihovaurio, hormonaaliset tekijät tai rotuun liittyvä alttius. Lisäksi monet sairaudet voivat aiheuttaa ihovaivoja ja infektiota, kuten esimerkiksi allergia, atopia, Cushingin oireyhtymä, diabetes ja kilpirauhasen vajaatoiminta. Hiivan kasvun voi myös mahdollistaa antibiootti- tai kortisonikuuri tai muiden lääkkeiden runsas käyttö, stressi, ikääntyminen ja heikkolaatuinen ravitsemus.

Oireet:

- korvissa haisevaa, tahmeaa tummanruskeaa tai -punertavaa eritettä

- Ihossa kutinaa, liiallista hilseilyä, karvanlähtöä, varvasvälit punottavat
- koira saattaa myös haista pahalta
- koira on hermostunut ja nuolee tassujen ja sukupuolielinten aluetta

Toteaminen ja hoito:

Eläinlääkäri kerää koirasta taustatiedot, tutkii sen yleistilan ja huomioi oireet. Kattava tutkiminen on tarpeen, sillä sieniä elää koirassa normaalistikin. Useimmiten eläinlääkäri ottaa solu- ja raapenäytteet ihottuma-alueilta. Sieni-infektiot todetaan viljelemällä. Tämä voi kuitenkin viedä jopa 2 – 3 viikkoa. Jos viljelylevyillä alkaa kasvamaan sieniyhdyskuntia, ne tunnistetaan mikroskoopin avulla. Myös verinäytteen analysointi saattaa olla tarpeen.

Eläinlääkäri voi määrätä koiralle tulehduksen hoitoon antibioottikuurin, varsinkin jos infektio on paha. Antibioottikuuri määrätään vähintään 20 päivän ajaksi. Suoliston bakteerikantaa aletaan kuntouttamaan heti kuurin aikana, jotta hiivaoireet eivät palaa kuurin jälkeen entistä voimakkaampina.

Ravinnolla on tärkeä osa sieni-infektioiden hoidossa. Erityisesti jos hiivan liikakasvun on aiheuttanut ruuansulatuskanavan ärsyntyminen ja suoliston bakteeritasapainon horjuminen (*Candida albicans* -hiivasieni), niin ruokinnan muutos on usein tarpeellista. Hypoallergeeninen ruokavalio on yksi vaihtoehto.

Hoidossa tukena ovat:

- ihoa tukevat ravintoaineet: välttämättömiä rasvahappoja, sinkkiä, seleeniä sekä A-, E- ja B-ryhmän vitamiineja. Kun koiran ruokavalio sisältää tavanomaista enemmän näitä ravintoaineita, ihon ja turkin paraneminen mahdollisesti nopeutuu.
- maitohappobakteeri useita kuukausia, jatkossa kuureina
- ylipainon välttäminen
- hyvä yleiskunto

Malassezia pachydermatis: aiheuttamaa hiivan liikakasvua korvissa voidaan hoitaa puhdistamalla korvat säännöllisesti. Korvakarvojen trimmaaminen on myös suositeltavaa, jotta iho pääsee hengittämään. Hoitona voidaan käyttää lisäksi Malaseb-shampoota, kun ihottuman aiheuttajana on *Malassezia pachydermatis* -kanta. Shampookäsittelyjä on varauduttava jatkamaan pitkään, jotta oireet pysyvät hallinnassa.

Sikaripunkki-loinen, joka elää koiran karvatupessa

Sikaripunkkeja on useita eri lajeja, joista koiralla yleisin on karvatuppipunkki (*Demodex canis*). Jos punkkien määrä iholla alkaa lisääntyä voimakkaasti, vaarana on demodikoosi-niminen ihosairaus, jonka oireita ovat mm. karvanlähtö, punoitus, hilseily sekä ihon tummuminen ja tulehtuminen. Terveen koiran vastustuskyky pitää punkkikannan pienenä eikä oireita esiinny.

Sikaripunkit siirtyvät emolta pennulle ensimmäisten elinpäivien aikana. Koirilla on täten tavallisesti sikaripunkkeja ihossa, joten demodikoosiin ei liity tartuntariskiä.

Ei täysin tiedetä, miksi joillekin koirille kehittyy demodikoosi, mutta perinnöllinen alttius, stressi, puutteellinen ravitsemus, vastustuskykyä alentavat sairaudet kuten kilpirauhasen vajaatoiminta, diabetes, lisämunuaisen liikatoiminta, kasvaimet ja vastustuskykyä heikentävät lääkkeet (esim. kortisonivalmisteet) vaikuttavat sairauden puhkeamiseen. Koska demodikoosi on osittain perinnöllinen sairaus, siihen sairastuneita koiria ei tulisi käyttää jalostukseen.

Sikaripunkin aiheuttaman demodikoosin toteaminen:

Demodikoosin toteamista varten ihon pinnasta otetaan raapenäytteitä, joita tutkitaan mikroskoopilla. Myös karvojen juuria voidaan tutkia mikroskoopilla. Näin saadaan selville, minkälaisia sikaripunkkeja ihossa esiintyy ja onko niitä runsaasti. Munien ja nuoruusmuotojen esiintyminen näytteissä on merkki oireisesta tulehduksesta. Jos näytteissä näkyy lähinnä eläviä aikuisia ja kuolleita loisia toipuminen on nopeampaa. Aikuisiällä puhjenneen demodikoosin taustasy tai sairaus on hyvä yrittää selvittää.

Hoito vaatii usein antibioottikuurin. Kaikkia kortisonivalmisteita on syytä välttää kaikissa sairauden päätyypeissä. Koiran demodikoosin hoidossa käytetään säännöllistä shampooesua (Ectodex). Lisäksi paikallisvaleluliuosta (Advocate) tai suun kautta käytettävää lääkitystä (Milbemycin, Ivermectin) voidaan käyttää demodikoosin hallintaan saamiseksi.

Demodikoosia esiintyy toisinaan myös Romaniasta saapuvilla koirilla. Useimmiten kyseessä on paikallinen demodikoosi. Jos koiralla havaitaan ennen Suomeen saapumista karvattomia laikkuja, koira hoidetaan paikan päällä saapumiseensa saakka. Useimmiten iho-oireet paranevat kotiutumisen aikana, kun stressi lievittyy, koiran ravinto paranee ja ympäristön hygieniataso nousee, ja tarvittaessa Suomessa jatketaan omistajan toimesta lääkitystä eläinlääkäriin ohjeistuksella.

Patellaluksaatio

Patellaluksaatio eli polvilumpion sijoiltaanmeno on perinnöllinen vika. Siinä polvilumpio siirtyy (luksoituu) normaalilta paikaltaan reisiluun telaurasta polven etupuolelta hetkellisesti lukitsien polven. Normaalisti lihaskalvo ja sivusiteet pitävät lumpion paikoillaan sivusuunnassa. Tämän ortopedisen vaivan taustalla on usein muuttunut anatomia ja toimintamekanismi. Traumaattinen polvilumpion sijoiltaanmeno on harvinaisempaa.

Vika on yleinen erityisesti pienikokoisilla koirilla. Patellaluksaatiota todetaan myös isommilla koirilla, joilla on suorat takajalat. Reisi- ja sääriluiden asentovirheet ovat lumpion sijoiltaanmenon tärkein syy. Jos takaraajat ovat lankisääriset, polvilumpio voi siirtyä polven sisäsvulle päin. Vastaavasti pihvipolvinen takaraajojen asento altistaa lumpion sijoiltaanmenolle ulkosivulle päin.

Polvilumpio ei myöskään pysy paikallaan, jos reisiluun telaura on liian matala. Patellaluksaatio voi lisäksi kehittyä ajan myötä, jos lumpion sivusiteet löystyvät takaraajojen rakennevirheen seurauksena. Vaikeassa epämuodostumissa polvilumpio on synnynnäisesti väärässä paikassa, eikä telauraa ole kehittynyt. Reisiluu voi myös olla väärässä asennossa, minkä seurauksena on polvilumpion väärä sijainti.

Luksaation jako neljään eri vaikeusasteeseen

Polvilumpion sijoiltaanmenot määritetään sen mukaan, miten helposti ja usein polvi luksoituu.

Aste 0 Polvi ei mene sijoiltaan

Aste 1 Polvinivel on lähes normaali. Polvilumpio saadaan pois paikaltaan käsin painamalla, mutta se palaa itsestään takaisin paikalleen.

Aste 2 Polvilumpio on tavallisesti paikoillaan, mutta siirtyy itsestään, kun niveltä taivutetaan. Lumpio pysyy poissa telaurasta, kunnes se asetetaan takaisin paikoilleen.

Aste 3 Polvilumpio on yleensä koko ajan pois paikoiltaan. Lumpio voidaan saada tilapäisesti paikalleen, jos jalka oikaistaan.

Aste 4 Polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan, eikä sitä saada paikalleen ilman leikkausta. Polvinivel on taipunut, ja kypälä on kääntynyt sisäänpäin.

Oireet:

Yleisin oire koiran patellaluksaatiossa on polvilumpion ajoittainen meno pois paikoiltaan. Tämä ilmenee jalan ajoittaisena vetona ylös ja askeleen väliin jättämisenä. Oireina voi olla myös haluttomuutta tai kyvyttömyyttä hypätä tai kulkea ylämäkeä.

Vaikea-asteisessa molemminpuolisessa luksaatiossa oireena on yleensä vaivalloinen liikunta molemmat polvet koukussa. Patellaluksaation oireet ovat kuitenkin monimuotoisia, eikä niistä yksin voida päätellä luksaation astetta. Vakavassakin luksaatiossa oireet voivat olla vähäiset ja lievässä luksaatiossa taas voi olla erittäin näkyviäkin oireita.

Lumpio sijoiltaanmeno todetaan tunnustelemalla polven rakenteet. Myös röntgenkuvaus on usein tarpeen, jotta tarvittava hoito saadaan suunniteltua asianmukaisesti. Suosittelemme tähän ortopediaan erikoistunutta eläinlääkärinä.

Hoito:

Lievissä luksaatioissa hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Myös fysioterapia ja koiran lihaskunnosta huolehtiminen auttavat usein. Vaikeissa (kolmas ja neljäs aste) ja/tai säännöllisesti oireilevien ja kipua aiheuttavien sijoiltaanmenojen hoitomuotona on leikkaus. Leikkaushoidon ennuste patellaluksaatioissa on yleensä hyvä. Epäonnistunut kirurginen korjaus voi johtaa nivelrikkoon. Toisaalta jatkuva sijoiltaanmeno voi aiheuttaa polviniveleen nivelrikkoa. Polven nivelrikkoa ei pystytä korjaamaan.

Leikkauksen laajuus riippuu vaivan vakavuudesta. Pienillä koirilla usein tehdään hoitosuunnitelma molempiin polviin samalla kertaa, jos molemmissa polvissa on havaittu luksoitumista. Leikkaukset suoritetaan kuitenkin eri aikaan. Leikkaushoito on syytä suorittaa mahdollisimman nopeasti sellaisille nuorille koirille, joiden polvilumpio on jatkuvasti pois paikaltaan ja joiden telauran muodostuminen on vielä kesken.

Oireettomia tai lieviä ajoittaisia oireita aiheuttavia polvilumpion sijoiltaanmenoja ei välttämättä tarvitse korjata leikkaushoidolla. Korjauksen voi myös tehdä myöhemmin, jos oireet pahentuvat. Jos lievät oireet muuttuvat äkillisesti pahemmiksi, on polvet syytä tutkituttaa. Esimerkiksi ristisiteen vaurioituminen on mahdollinen vaihtoehto, mikä voi muodostaa polviniveleen nivelrikkoa.

Leikattu polvi kuntoutetaan fysioterapian avulla. Nivelravinteet (kondroitiinisulfaatti, glukosamiini), rasvahappovalmisteet ja erityisruokavalio tukevat polven kuntoutumista. Koiraa ei saa päästää lihomään.

Eläinlääkärin valinta Suomessa

Osalla eläinlääkäreistä on aiheettomia ennakkoluuloja rescuekoirien käytökseen ja terveydentilaan liittyen. Jos viet koirasi ennestään sinulle tuntemattomalle eläinlääkärille, voit tiedustella aikaa varatessasi, onko klinikka rescuemyönteinen.